

یک روش ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد

محمد رضا میبدی

باقر زارعی

دانشکده برق، مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات، دانشگاه

دانشکده مهندسی کامپیوتر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

صنعتی امیر کبیر، تهران، ایران

شبستر، ایران

MMeybodi@aut.ac.ir

Zarei_Bager@yahoo.com

چکیده - یکی از مسائل بسیار مهم در تئوری گراف‌ها، مساله فروشنده دوره گرد می‌باشد. آtomاتاهای یادگیر و الگوریتم‌های ژنتیکی هر دو از ابزارهای جستجوی می‌باشند که برای حل بسیاری از مسائل NP-Complete بکار برده می‌شوند. در این مقاله یک الگوریتم ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد پیشنهاد شده است. این الگوریتم از دو روش الگوریتم‌های ژنتیکی و آtomاتاهای یادگیر بطور همزمان برای جستجو در فضای حالت استفاده می‌نماید. نشان داده شده است که با استفاده از همزمان این دو روش می‌توان بهترین نتایج را از بدام افتادن الگوریتم در حداقل‌های محلی جلوگیری کرد. نتایج آزمایش‌های برتری الگوریتم ترکیبی را نسبت به الگوریتم ژنتیکی و آtomاتاهای یادگیر نشان می‌دهد.

کلمات کلیدی: مساله فروشنده دوره گرد، آtomاتای یادگیر، الگوریتم ژنتیک

آtomاتاهای یادگیر و الگوریتم‌های ژنتیکی، هر دو ابزار جستجوی عمومی می‌باشند که برای حل بسیاری از مسائل NP-Complete از جمله افزار اشیاء، افزار گراف، بهینه سازی صفحه کلید و پیدا کردن ساختار بهینه شبکه عصبی و ... بکار برده شده است. در این مقاله یک الگوریتم ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد پیشنهاد شده است. این الگوریتم از دو روش الگوریتم‌های ژنتیکی و آtomاتاهای یادگیر بطور همزمان برای جستجو در فضای حالت استفاده می‌نماید. نشان داده شده است که با استفاده از همزمان از آtomاتای یادگیر و الگوریتم ژنتیک در فرایند جستجو، سرعت رسیدن به جواب افزایش چشمگیری پیدا می‌کند. نتایج آزمایش‌ها، برتری این الگوریتم را نسبت به الگوریتم ژنتیکی [8]، الگوریتم مبتنی بر آtomاتاهای یادگیر، الگوریتم نزدیکترین همسایه ملاقات نشده [9] و الگوریتم حریصانه [4] نشان می‌دهد.

ادامه مقاله بدین صورت سازماندهی شده است. بخش دوم به تعریف مساله اختصاص داده شده است. توضیح مختصری از

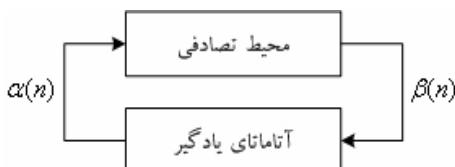
۱- مقدمه

گراف‌ها ابزارهای قدرتمندی هستند که به طور گستردگی در کاربردهای متعددی مورد استفاده قرار می‌گیرند. یکی از مسائل بسیار مهم در تئوری گراف‌ها، مساله فروشنده دوره گرد می‌باشد. مساله فروشنده دوره گرد، تعمیم یافته مساله مشهور سیکل همیلتونی است. فرض کنید که یک گراف کامل داریم که هر یال $E \in \{(u, v) | u, v\}$ یک هزینه صحیح نامنفی $c(u, v)$ را دارد. در مساله فروشنده دوره گرد، راسهای گراف معادل شهرها، یالهای گراف معادل مسیر ارتباطی بین شهرها و هزینه یالها نشانده‌اند طول مسیر مبداء، تمامی شهرها را دقیقاً یک بار ملاقات کرده و به شهر مبداء بازگردد طوریکه هزینه کل تور حداقل گردد. اگر گراف متقارن (غیر جهتدار) باشد مساله را مساله فروشنده دوره گرد متقارن و اگر گراف نامتقارن (جهتدار) باشد مساله را مساله فروشنده دوره گرد نامتقارن می‌گویند [9-1].

براساس میزان برازنده‌گی شان تولید می‌شود و فرزندان با احتمال ثابتی چار جهش می‌شوند. سپس میزان برازنده‌گی فرزندان جدید محاسبه شده و جمعیت جدید، از جایگزینی فرزندان با والدین ایجاد می‌شود و این فرآیند تا برقرار شدن شرط خاتمه تکرار می‌شود. عمدۀ ترین مزایای این روش در مقایسه با روش‌های متداول عبارتند از: جستجوی موازی در عوض جستجوی ترتیبی، عدم نیاز به هرگونه اطلاعات کمکی نظیر روش حل مساله، قطعی نبودن الگوریتم، پیاده‌سازی آسان و رسیدن به چند گزینه مطلوب. برای اطلاعات بیشتر در باره الگوریتم‌های ژنتیک می‌توان به [11] مراجعه کرد.

۴- آتماتاهای یادگیر

یادگیری در آتماتاهای یادگیر، انتخاب یک اقدام^۲ بهینه از میان یک مجموعه از اقدام‌های مجاز آتماتا می‌باشد. این اقدام روی یک محیط تصادفی اعمال می‌شود و محیط به این اقدام آتماتا بوسیله یک پاسخ تصادفی از مجموعه پاسخ‌های مجاز جواب می‌دهد. پاسخ محیط بصورت آماری به اقدام آتماتا وابسته است. اصطلاح محیط شامل اجتماع تمام شرایط خارجی و تاثیرات آنها روی عملکرد آتماتا می‌باشد. اتصال یک آتماتای یادگیر با محیط در شکل ۱ نشان داده شده است. برای اطلاعات بیشتر در باره آتماتاهای یادگیر می‌توان به [12][13][14][15][17] مراجعه کرد.

شکل ۱- اتصال آتماتای یادگیر با محیط

آتماتاهای یادگیر دارای کاربردهای فراوانی می‌باشد. بعضی از این کاربردها عبارتند از: مسیریابی در شبکه‌های ارتباطی، فشرده سازی تصاویر، شناسایی الگو، زمانبندی فرآیندها در شبکه‌های کامپیوتری، تئوری صفحه، کنترل دسترسی در شبکه‌های انتقال ناهمزمان، کمک به آموزش شبکه‌های عصبی، دسته بندی و افزار اشیاء و پیدا کردن ساختار بهینه برای شبکه‌های عصبی [10][13][16][17][18].

برای یک گراف با اندازه $n!$ جایگشت مختلف از رؤوس

الگوریتم‌های ژنتیک و آتماتاهای یادگیر در بخش‌های ۳ و ۴ آورده شده است. بخش ۵، الگوریتم ترکیبی را که برای حل مساله فروشنده دوره گرد بکار گرفته شده است، توضیح می‌دهد. در بخش ۶ نتایج آزمایش‌ها نشان داده شده اند و در بخش ۷ نتیجه گیری به عمل آمده است. مراجع استفاده شده در این مقاله در بخش ۸ آورده شده است.

۲- تعریف مساله

یک گراف وزن دار به صورت سه تابی $G = (V, E, \alpha)$ نشان داده می‌شود که در آن V مجموعه غیر تهی از راسها، $E \subset V \times V$ مجموعه یالها و $\alpha: V \rightarrow R_V$ تابعی از V به است که R_V مجموعه وزن یالها است.

بعضی از مسائل وجود دارند که با افزایش بعد آنها، زمان حلشان به طور نمایی افزایش می‌یابد. این مسائل، مسائل بهینه سازی ترکیبی هستند، که زمان حل آنها به صورت تابعی غیر چند جمله‌ای است. مساله فروشنده دوره گرد یکی از آنها می‌باشد که حل مساله به معنای پیدا کردن بهترین تور، در مقایسه با تورهای شناخته شده قبلی نمی‌باشد بلکه همچنین باید ثابت کرد که توری با هزینه کمتر از تور پیدا شده نیز وجود ندارد. با توجه به اینکه مساله فروشنده دوره گرد، یک مساله بهینه سازی ترکیبی است، بنابراین هدف یافتن جایگشتی از رؤوس می‌باشد، بطوریکه جایگشت مورد نظر حداقل هزینه ممکن را داشته باشد یا به عبارت دیگر طول تور (مجموع وزن یالهای) مشخص شده توسط جایگشت حداقل باشد.

۳- الگوریتم‌های ژنتیک

الگوریتم‌های ژنتیکی که بر مبنای ایده تکامل در طبیعت عمل می‌نماید، بر روی جمعیتی از راه حل‌های بالقوه به جستجوی راه حل نهایی می‌پردازد. در هر نسل، بهترین‌های آن نسل انتخاب می‌شوند، و پس از زاد و ولد، مجموعه جدیدی از فرزندان را تولید می‌کنند. در این فرایند افراد مناسبتر با احتمال بیشتری در نسل‌های بعدی باقی خواهند ماند. در آغاز الگوریتم، تعدادی از افراد^۱ (جمعیت اولیه) به صورت تصادفی ساخته شده و تابع هدف برای تک تک آنها ارزیابی می‌شود. اگر شرط رسیدن به جواب برقرار نباشد (به جواب بهینه نرسیده باشیم)، نسل بعدی با انتخاب والدین

و $\{\phi_{N+1}, \phi_{N+2}, \dots, \phi_{2N}\}$ و $\{\phi_{(K-1)N+1}, \phi_{(K-1)N+2}, \dots, \phi_{KN}\}$ افزایش می شود و راس های گراف بر اساس این که در کدام وضعیت قرار داشته باشند دسته بندی می گرددند. اگر گره v از گراف در مجموعه وضعیت های $\{\phi_{jN}, \phi_{(j-1)N+1}, \phi_{(j-1)N+2}, \dots, \phi_{jN}\}$ قرار داشته باشد در اینصورت راس v در ترتیب ملاقات کردن شهرها، زمین شهر می باشد. در مجموعه وضعیت های اقدام v به وضعیت $\phi_{(j-1)N+1}$ وضعیت داخلی و به وضعیت ϕ_{jN} وضعیت مرزی گفته می شود. گره ای که در وضعیت $\phi_{(j-1)N+1}$ قرار دارد گره با اهمیت بیشتر و گره ای در وضعیت ϕ_{jN} گره با اهمیت کمتر نامیده می شود.

در اثر پاداش دادن یا جریمه کردن یک اقدام، وضعیت راس وابسته به آن اقدام، تغییر می کند. اگر راسی در وضعیت مرزی یک اقدام قرار داشته باشد، جریمه شدن آن باعث تغییر اقدام آن و در نتیجه باعث ایجاد جایگشت جدیدی می شود. به عنوان مثال شکل ۲ را که ماتریس مجاورت یک گراف کامل را نشان می دهد در نظر بگیرید.

	a	b	c	d	e	f
a	0	5	8	7	2	10
b	5	0	3	8	7	5
c	8	3	0	5	7	1
d	7	8	5	0	4	3
e	2	7	7	4	0	6
f	10	5	1	3	6	0

شکل ۲- گراف کامل با ۶ راس

جایگشت c, b, f, d, a, e از گراف شکل ۲ توسط یک آتماتای یادگیر با اتصالات مشابه آتماتای ستینین در شکل ۳ نشان داده شده است. این آتماتا دارای ۶ اقدام عمق ۵ می باشد. مجموعه وضعیت های $\{1, 6, 11, 16, 21, 26\}$ وضعیت های داخلی و مجموعه وضعیت های $\{5, 10, 15, 20, 25, 30\}$ وضعیت های مرزی آتماتا هستند. در ابتدا هر یک از راسهای گراف در وضعیت مرزی اقدام مربوطه قرار دارند. در الگوریتم ترکیبی هر ژن از کروموزوم معادل یک اقدام آتماتا می باشد و لذا می توان در ادامه این دو واژه را به جای یکدیگر بکار برد. این آتماتای یادگیر (کروموزوم ژنتیک) دارای ۶ اقدام (ژن) می باشد و هر اقدام دارای ۵ وضعیت داخلی است.

وجود دارد و در صورتیکه از آتماتاهای یادگیر برای حل n! کردن مساله فروشنده دوره گرد استفاده شود، آتماتا باید n اقدام داشته باشد که تعداد زیاد اقدام ها سرعت همگرایی آتماتا را کاهش می دهد. به همین جهت آتماتای مهاجرت اشیاء^۳ توسط اولمن^۴ و ما^۵ پیشنهاد شده است.

۵- الگوریتم جستجوی ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد

با ترکیب الگوریتم ژنتیک و آتماتای یادگیر و تلفیق مفاهیم ژن، کروموزوم، اقدام و عمق، سابقه تاریخی تکامل راه حل مساله، به شکل کارا استخراج شده و در روند جستجو مورد استفاده قرار می گیرد. خاصیت مهم الگوریتم ترکیبی، مقاومت آن در مقابل تغییرات سطحی جواب هاست، به عبارتی دیگر تعادلی انعطاف پذیر بین کارایی الگوریتم ژنتیک و پایداری آتماتای یادگیر در الگوریتم ترکیبی وجود دارد. خود ترمیمی، تولید مثل، جریمه و پاداش (هدایت) از ویژگیهای الگوریتم ترکیبی است. در ادامه پارامترهای اصلی این الگوریتم توضیح داده شده است.

ژن و کروموزوم:

در الگوریتم پیشنهادی برخلاف الگوریتم های ژنتیک کلاسیک، از کدگذاری دودویی برای کروموزوم ها استفاده نمی شود. هر کروموزوم توسط یک آتماتای یادگیر از نوع مهاجرت اشیاء نشان داده می شود. بطوریکه هر کدام از ژنهای کروموزوم به یکی از اقدامهای آتماتا نسبت داده می شود و در یک عمق مشخصی از آن اقدام قرار می گیرد.

در این آتماتا $\{\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_k\}$ مجموعه اقدام های مجاز برای آتماتای یادگیر است. این آتماتا k اقدام دارد (تعداد اقدام های این آتماتا با تعداد راس های گراف برابر است). اگر راس v از گراف در اقدام m قرار گرفته باشد، در اینصورت راس v در ترتیب ملاقات کردن شهرها، m امین شهر می باشد.

$\{\phi_1, \phi_2, \dots, \phi_{KN}\}$ مجموعه وضعیت ها و N عمق حافظه برای آتماتا می باشد. مجموعه وضعیت های این آتماتا به K زیر مجموعه $\{\phi_1, \phi_2, \dots, \phi_N\}$ و

³ Object Migrating Automata

⁴ Oommen

⁵ Ma

$$f(LA_i) = 1 / \text{Length of Specified Tour by } LA_i$$

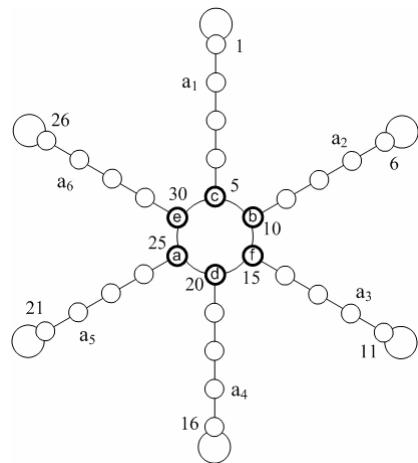
عملگرها:

از آنجاییکه در الگوریتم ترکیبی، هر کروموزوم به صورت یک آtomاتای یادگیر نمایش داده می شود، عملگرهای جابجایی و جهش مشابه عملگرهای سنتی ژنتیک نیستند.

الف) عملگر انتخاب:⁸ برای انتخاب آtomاتاهای یادگیر (کروموزوم ها) برای عملگرهای جهش و ترکیب می توان از یکی از روشاهای رتبه بندی، سازوکار چرخ رولت و یا Tournament استفاده کرد.

ب) عملگر ترکیب یا جابجایی⁹: برای انجام دادن این عملگر می توان از یکی از روشاهای Partially Mapped Crossover، New Cycle Crossover و Ordered Crossover که برای کار با جایگشت ها مناسب هستند استفاده کرد. در اینجا فقط روش پیشنهادی یعنی روش New Crossover توضیح داده می شود. در این روش دو کروموزوم والد انتخاب شده و به صورت تصادفی دو زن¹⁰ و ز در یکی از دو کروموزوم والد دیگر نیز انتخاب می شوند. سپس همین دو زن در کروموزوم والد جایگزین می شوند. مجموعه ژنهای با شماره های بین ۱ و زرا مجموعه جابجایی می نامیم. سپس زن های هم شماره در دو مجموعه جابجایی با یکدیگر جابجا می شوند. با این عمل دو کروموزوم جدید حاصل می شوند که اصطلاحا فرزندان دو آtomاتای والد خوانده می شوند. به عنوان مثال فرض کنید که آtomاتاهای LA5 و LA2 از جمعیت تشکیل شده قبل به عنوان والد انتخاب شوند. با انتخاب تصادفی دو محل a₂ و a₃، مجموعه جابجایی {a₂, a₃} حاصل می شود و در نهایت مطابق شکل ۵ با جابجایی اقدام های منتظر در فاصله جابجایی، دو کروموزوم جدید حاصل می شود.

پ) عملگر جهش¹¹: برای انجام دادن این عملگر می توان از یکی از روشاهای Insertion Mutation، Swap Mutation و Scramble Mutation و Inversion Mutation با جایگشت ها مناسب هستند استفاده کرد. به عنوان مثال در روش Swap Mutation از یک آtomata کروموزوم به صورت تصادفی انتخاب شده و جابجا می شوند.

شکل ۳- نمایش جایگشت < c, b, f, d, a, e > به وسیله آtomاتای یادگیر با اتصالات مشابه آtomاتای ستلین

جمعیت اولیه:

با فرض اینکه تعداد اعضای جمعیت n باشد، n-1 عضو جمعیت با ایجاد n-1 جایگشت تصادفی تولید می شوند. برای تولید آخرین عضو جمعیت، از روش نزدیکترین همسایه ملاقات نشده استفاده می کنیم. به این جایگشت، جایگشت تقریبی¹² می گوییم. آخرین عضو اضافه شده به جمعیت بیشترین تشابه را با جواب نهایی دارد.

به عنوان مثال نحوه تشکیل جمعیت اولیه برای گراف شکل ۲ با فرض n=6 در ادامه توضیح داده شده است. پنج عضو اول جمعیت به وسیله پنج جایگشت تصادفی < e, f, b, d, a, c >, < d, e, f, b, c, a >, < b, d, e, a, f, c >, < b, d, c, a, e, f > و < c, f, b, e, d, a > ایجاد می شود. برای ایجاد جایگشت ششم از روش نزدیکترین همسایه ملاقات نشده استفاده می کنیم. با فرض اینکه راس شروع a باشد جایگشت ششم بصورت < a, e, d, f, c, b > می باشد. جمعیت اولیه حاصل از گراف شکل ۲ در شکل ۴ نشان داده شده است. در ابتدا هرگره در وضعیت مرزی اقدام خود قرار دارد.

تابع برازنده‌گی¹³:

در الگوریتم های ژنتیک تابع برازنده‌گی، شاخص زنده ماندن کروموزوم ها است. در مساله فروشنده دوره گرد هدف یافتن جایگشتی (توری) مثل σ است که هزینه آن کمینه باشد، لذا برازنده‌گی یک آtomata در مساله فروشنده دوره گرد به صورت زیر تعریف می شود.

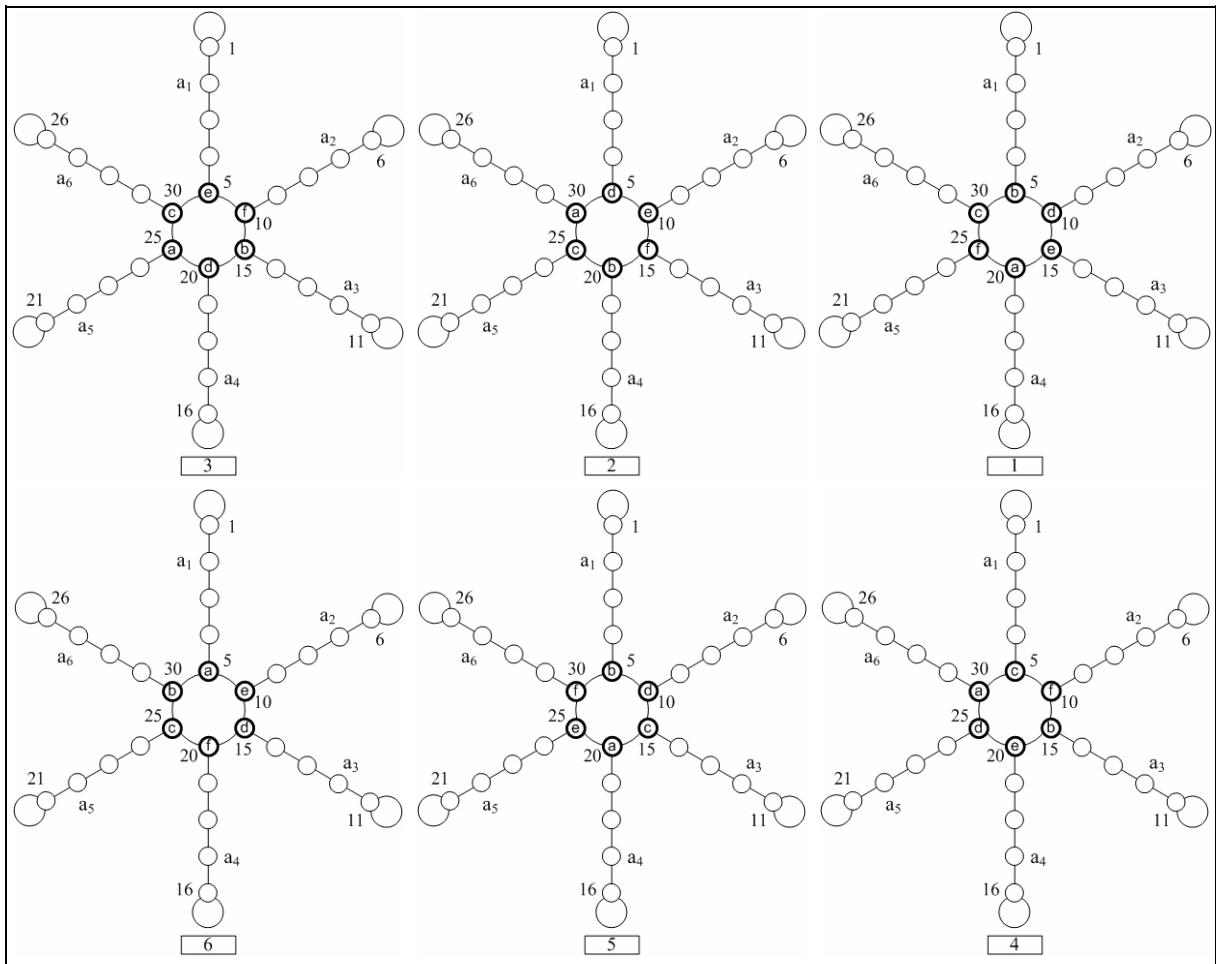
⁸ Selection Operator

⁹ Crossover Operator

¹⁰ Mutation Operator

⁶ Approximate Mapping

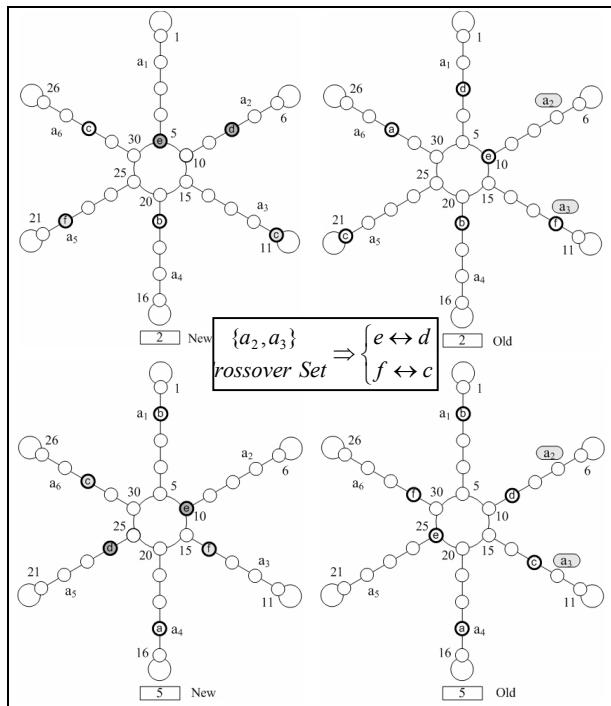
⁷ Fitness Function

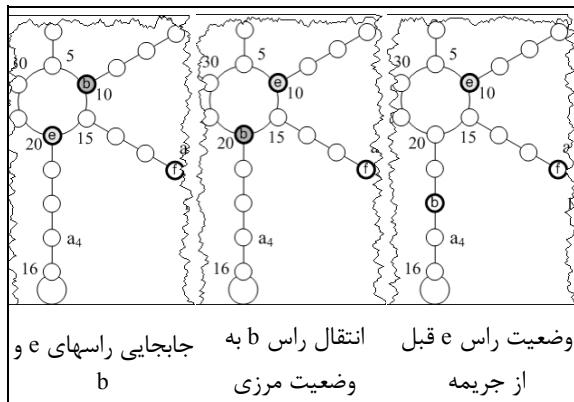
شکل ۴- جمعیت اولیه برای گراف شکل ۲

ت) عملگر جریمه و پاداش^{۱۱}: از آنجاییکه هر کروموزوم به صورت یک آutomاتای یادگیر نشان داده شده است، در هر یک از آtomاتها پس از بررسی میزان برازندهگی یک ژن (راس یا اقدام) که به صورت تصادفی انتخاب می شود، آن ژن پاداش یا جریمه می شود. در اثر پاداش دادن یا جریمه کردن یک ژن، وضعیت ژن در مجموعه وضعیت های اقدام مربوطه، تغییر می کند. اگر ژنی در وضعیت مرزی یک اقدام قرار داشته باشد، جریمه شدن آن باعث تغییر اقدام آن و در نتیجه باعث ایجاد جایگشت جدیدی می شود. نرخ این عملگر باید پایین باشد زیرا این عملگر، یک عملگر جستجوی تصادفی است و اگر با نرخ بالا اعمال شود باعث کاهش در کارایی الگوریتم می شود. عملگر جریمه و پاداش با توجه به نوع آtomاتای یادگیر متفاوت می باشد.

به عنوان مثال در آtomاتای با اتصالات مشابه آtomاتای سنتلین، اگر راس b در مجموعه وضعیت های

شکل ۵- نحوه انجام عملگر جابجایی (New Crossover)

شکل ۷- نحوه جریمه کردن راسی که در وضعیت مرزی قرار دارد

در شکل ۸ شبیه کد الگوریتم ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد آورده شده است.

```

Function TSP_Solver(G) : TSP_Tour
Begin
    n = Size of Population; // n = |VG|
    Create the initial population LA1 ... LAn;
    EvalFitness();
    while( All (Length of Specified Tour By LAi > Constant-Value) ) do
        NewLA1 = NewLA2 = LA with minimum Value of Tour-Lenght;
        for i = 2 to n do
            Select LA1; Select LA2;
            if (Random > 1 - CrossoverRate) then
                Crossover ( LA1, LA2 );
            if (Random > 1 - MutationRate) then
                Mutation ( LA1 ); Mutation ( LA2 );
            NewLAi+1 = LA1;
            NewLAi+2 = LA2;
            i=i+2;
        end for
        for i = 0 to n do
            LAi = NewLAi;
            u = Random *n;
            if (Ju/LAi) < threshold Threshold(LAi) then
                Reward(LAi , u );
            else
                Penalize(LAi , u );
            end for
            EvalFitness();
        end while
    End Function
//Threshold(LAi) = Length( Specified Tour by LAi ) / |VG|;
//Ju(LAi) = (length of edge (u-1,u) in LAi + length of edge (u,u+1) in LAi ) / 2;

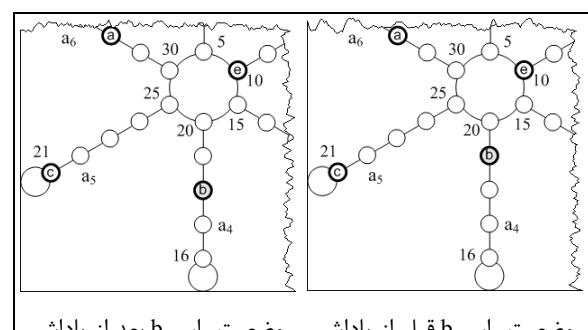
```

شکل ۸- شبیه کد الگوریتم ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد

۶- نتایج آزمایش ها

در این بخش نتایج آزمایشی الگوریتم های حل مساله فروشنده دوره گرد که براساس آtomاتای یادگیر، الگوریتم ژنتیک و الگوریتم ترکیبی پیاده سازی شده اند، نشان داده شده است. این نتایج بهبود قابل توجه الگوریتم ترکیبی را نسبت به روش های مبتنی بر آtomاتای یادگیر و الگوریتم ژنتیک نشان می دهد. در آزمایش های انجام گرفته اندازه گراف ها (گراف ها از TSPLIB انتخاب شده اند) از ۲۲ تا

{16,17,18,19,20} قرار داشته باشد و میانگین هزینه یالهای ورودی و خروجی به راس b (هزینه یال ورودی به راس b + هزینه یال خروجی از راس b تقسیم بر ۲) از مقدار آستانه (مقدار آستانه بصورت تطبیقی مشخص می گردد و مقدار آن در هر لحظه برابر است با نسبت هزینه کل تور به تعداد راسها) کوچکتر باشد به این راس پاداش داده می شود و به سمت وضعیت های داخلی تر این اقدام حرکت می کند. اگر راس b در داخلی ترین وضعیت (وضعیت شماره 16) قرار داشته باشد و پاداش بگیرد در همان وضعیت باقی می ماند. نحوه حرکت چنین راسی در شکل ۶ نشان داده شده است.

شکل ۶- نحوه پاداش دادن به راس b

اگر میزان برازنده یک راس از مقدار آستانه بزرگتر باشد در اینصورت تور برقرار شده مناسب نبوده و این راس جریمه می شود. نحوه حرکت چنین راسی برای دو حالت مختلف در زیر آمده است.

الف) راس در وضعیتی غیر از وضعیت مرزی قرار داشته باشد: جریمه نمودن این راس سبب کم اهمیت شدن این راس شده و راس به سمت وضعیت های مرزی حرکت می کند.

ب) راس در وضعیت مرزی قرار داشته باشد: در این حالت راسی از گراف را پیدا می کنیم بطوریکه اگر در جایگشت مربوطه جای دو راس عوض شوند بیشترین کاهش در هزینه تور حاصل گردد. در اینصورت اگر راس پیدا شده در وضعیت مرزی قرار داشته باشد جای دو راس عوض می شود و در غیر اینصورت ابتدا راس مشخص شده به وضعیت مرزی اقدام خود منتقل و سپس جایجایی صورت می پذیرد. نحوه حرکت چنین راسی در شکل ۷ نشان داده شده است.

- C.L. Monma, and G. Nemhauser, eds), Elsevier Science B.V., 1995, 225-330.
- [6] P. Moscato, and M.G. Norman, "An Analysis of the Performance of Traveling Salesman Heuristics on Infinite-Size Fractal Instances in the Euclidean Plane", Oct. 1994.
 - [7] P. Merz, and B. Freisleben, "Genetic Local Search for the TSP: New Results", in Proceedings of the 1997 IEEE.
 - [8] B. Freisleben, and P. Merz, "A Genetic Local Search Algorithm for Solving Symmetric and Asymmetric Traveling Salesman Problems", appeared in Proceedings of the 1996 IEEE International Conference on Evolutionary Computation, 1996, Nagoya, Japan, 616-621.
 - [9] B. Freisleben, and P. Merz, "New Genetic Local Search Operators for the Traveling Salesman Problem", in Proceedings of the 4th Conference on Parallel Problem Solving from Nature - PPSN IV, (H.-M. Voigt, W. Ebeling, I. Rechenberg, H.-P. Schwefel, eds.), Vol. 1141 of Lecture Notes in Computer Science, 1996, 890-899.
 - [10] H. Beigy, and M. R. Meybodi, "Optimization of Topology of Neural Networks Using Learning Automata", Proceedings of 3th Annual International Computer Society of Iran Computer Conference CSICC-98, 1999, Tehran, Iran, 417-428.
 - [11] D. E. Goldberg, "Genetic Algorithms in Search, Optimization and Machine Learning", Reading, MA, Addison-Wesley, 1989.
 - [12] P. Mars, K. S. Narendra, and M. Chrystall, "Learning Automata Control of Computer Communication Networks", Proceedings of Third Yale Workshop on Application of Adaptive Systems Theory, 1983, Yale University.
 - [13] A. A. Hashim, S. Amir, and P. Mars, "Application of Learning Automata to Data Compression", in Adaptive and Learning Systems, K. S. Narendra, Editor, New York, Plenum Press, 1986, 229-234.
 - [14] K. S. Narendra, and M. A. L. Thathachar, "Learning Automata: An Introduction", Prentice-hall, Englewood cliffs, 1989.
 - [15] M. R. Meybodi, and S. Lakshminarhan, "A Learning Approach to Priority Assignment in a Two Class M/M/1 Queuing System with Unknown Parameters", Proceedings of Third Yale Workshop on Applications of Adaptive System Theory, 1983, Yale University, 106-109.
 - [16] M. R. Meybodi, and H. Beigy, "New Class of Learning Automata Based Scheme for Adaptation of Backpropagation Algorithm Parameters", Proceedings of EUFIT-98, 7-10 Sep. 1998, Aachen, Germany, 339-344.
 - [17] B. J. Oommen, and D. C. Y. Ma, "Deterministic Learning Automata Solution to the Keyboard Optimization Problem", IEEE Transaction on Computers, Vol. 37, No. 1, 1988, 2-3.
 - [18] D. S. Johnson, and L. A. McGeoch, "Experimental Analysis of Heuristics for the STSP", in the Traveling Salesman Problem and its Variations, G. Gutin and A. Punnen, Editors, Kluwer Academic Publishers, 2002, Boston, 369-443.
 - [19] K. Bryant, "Genetic Algorithms and the Traveling Salesman Problem", Thesis, 2000, Harvey Mudd College, Dept. of Mathematics.

۲۸۰ راس و تعداد تکرارها از ۵۰۰ تا ۵۰۰ تکرار در نظر گرفته شده است. در الگوریتم ترکیبی و آtomاتای یادگیر عمق های ۱، ۴، ۷، ۱۰ و ۱۵ آزمایش شده اند. در الگوریتم ترکیبی و الگوریتم ژنتیکی روش Swap Mutation با نرخ ۲۵٪ و روش رتبه بندی برای انتخاب کروموزمها استفاده شده است و همچنین سایز جمعیت برابر با تعداد نودهای گراف در نظر گرفته شده است.

در جداول ۱ و ۲ مقایسه الگوریتم ترکیبی با سایر الگوریتم های حل مساله فروشنده دوره گرد بطور خلاصه آورده شده است. همانطور که از نتایج معلوم است، الگوریتم ترکیبی New Crossover مبتنی بر آtomاتای کرایلو با روش ترکیب و نرخ های ترکیب ۷۰ بهتر از بقیه الگوریتم ها و سایر روشها و نرخ های ترکیب هم از لحاظ زمان اجرا و هم از لحاظ طول تور بدست آمده عمل می کند.

۷- نتیجه گیری

در این مقاله یک الگوریتم ترکیبی برای حل مساله فروشنده دوره گرد پیشنهاد شده است. این الگوریتم از دو روش الگوریتم های ژنتیکی و آtomاتاهای یادگیر بطور همزمان برای جستجو در فضای حالت استفاده می نماید. نشان داده شده است که با استفاده همزمان از آtomاتای یادگیر و الگوریتم ژنتیک در فرایند جستجو، سرعت رسیدن به جواب افزایش چشمگیری پیدا می کند و همچنین از بدام افتادن الگوریتم در حداقل های محلی جلوگیری می نماید. نتایج آزمایش ها، برتری الگوریتم ترکیبی را نسبت به الگوریتم ژنتیکی و آtomاتاهای یادگیر نشان می دهد.

مراجع

- [1] D. S. Johnson, G. Gutin, L. A. McGeoch, A. Yeo, W. Zhang, and A. Zverovich, "Experimental Analysis of Heuristics for the ATSP", in the Traveling Salesman Problem and its Variations, G. Gutin and A. Punnen, Editors, Kluwer Academic Publishers, 2002, Boston, 445-487.
- [2] J. Crasella, D.S. Johnson, L.A. McGeoch, and W. Zhang, "The Asymmetric Traveling Salesman Problem: Algorithms, Instance Generators, and Tests", in Algorithm Engineering and Experimentation, Third International Workshop, ALENEX 2001, Lecture Notes in Computer Science, Vol. 2153, Springer, 2001, Berlin, 32-59.
- [3] M. Grötschel, and O. Holland, "Solution of Large-Scale Symmetric Traveling Salesman Problems", Mathematical Programming 51, 1991, 141-202.
- [4] M. Padberg, and G. Rinaldi, "A Branch-and-Cut Algorithm for the Resolution of Large-Scale Symmetric Traveling Salesman Problems", SIAM Review 33, 1991, 60-100.
- [5] M. Jünger, G. Reinelt, and G. Rinaldi, "The Traveling Salesman Problem", in Handbooks in Operations Research and Management Science, Vol. 7 (M.O. Ball, T. Magnanti,

MST	Greedy	NN	GA	آتماتای اومن		آتماتای کرایلو		آتماتای کرینسکی		آتماتای ستلین		میانگین زمان تقریبی	میانگین طول تقریبی
				GA+LA	LA	GA+LA	LA	GA+LA	LA	GA+LA	LA		
۶۱۹۲,۶۲۵	۶۴۵۶,۶۲۵	۵۹۸۹,۵	۵۸۷۴,۵۶۳	۵۷۰۰,۱۰۴	۵۸۴۲,۰۴۶	۵۶۸۴,۸۷۵	۵۷۹۹,۴	۵۷۰۷,۲۵۸	۵۸۳۲,۷۷۹	۵۷۰۸,۷۶۳	۵۸۴۲,۵۱۳	۳۰	PM X
			۵۸۷۴,۶۰۴	۵۶۹۸,۵۶۳	۵۸۳۸,۲۹۲	۵۶۸۴,۱۱	۵۸۰۰,۷۱۷	۵۷۰۵,۹۱۳	۵۸۳۸,۹۴۶	۵۷۰۵,۰۴	۵۸۴۰,۳۲۱	۷۰	
			۵۸۸۶,۴۵۸	۵۷۰۱,۴۵۸	۵۸۳۸,۳۳۸	۵۶۹۱,۳۷۹	۵۸۰۲,۴۷۵	۵۷۰۸,۶۶۳	۵۸۴۴,۴۹۵	۵۷۱۶,۴۵۸	۵۸۳۸,۷۲۱	۳۰	N X
			۵۸۶۵,۹۷۹	۵۷۱۲,۴۷۵	۵۸۳۴,۵۸۳	۵۶۸۲,۶۹۲	۵۷۹۷,۰۶۳	۵۷۱۹,۴۵۴	۵۸۳۶,۰۰۴	۵۷۱۱,۴	۵۸۳۶,۷۳۳	۷۰	
۶۱۹۲,۶۲۵	۶۴۵۶,۶۲۵	۵۹۸۹,۵	۵۸۷۵,۴۰۱	۵۷۰۲,۱۵	۵۸۳۸,۳۱۵	۵۶۸۵,۷۶۴	۵۷۹۹,۹۱۴	۵۷۱۰,۳۲۲	۵۸۳۸,۰۵۶	۵۷۱۰,۴۱۵	۵۸۳۹,۵۷۲	میانگین	

جدول ۱- میانگین طول (هزینه) تور بدست آمده از الگوریتم ترکیبی (GA+LA) مبتنی بر آتماتاهای ستلین، کرینسکی، کرایلو و اومن و مقایسه آن با الگوریتم مبتنی بر آتماتاهای یادگیر (LA) مبتنی بر آتماتاهای ستلین، کرینسکی، کرایلو و اومن، الگوریتم ژنتیک (GA)، نزدیکترین همسایه ملاقات نشده (NN)، حریصانه (Greedy) و درخت پوشای حداقل (MST)

GA+LA				الگوریتم	گراف (از TSPLIB)	
Oommen	Krylov	Krinsky	Tsetline		طول تور مورد نظر	گراف (از TSPLIB)
۱	۱	۱	۱	۸۰	ulysses22	-۱
۲	۱	۱	۲	۱۹۰۰	Random30	-۲
۲	۲	۵	۳	۸۶۵۰	berlin52	-۳
۸	۷	۱۰	۱۰	۳۷۵۰	Random80	-۴
۶	۴	۵	۵	۱۹۸۵۰	lin105	-۵
۱۰	۱۰	۱۱	۱۰	۴۵۵۰	Random150	-۶
۱۹	۲۲	۲۱	۲۴	۴۷۸۰	tsp225	-۷
۴۵	۳۹	۳۷	۳۸	۳۱۴۰	a280	-۸
۱۱,۲۵	۱۰,۶۲۵	۱۱,۵	۱۲	میانگین زمان لازم برای رسیدن به توری با طول مورد نظر		

جدول ۲- میانگین زمان لازم برای الگوریتم ترکیبی مبتنی بر آتماتاهای ستلین، کرینسکی، کرایلو و اومن